Legitur em̄ in chronicis ꝙ cyrus multis regniſ impugnatis ⁊ principib⁹ ſupatis. ſheytas bello īpetebat. Tomyris regina ſchytarū diſſimulato dolore filij ſui quē iā cyr⁹ in bello trūcauerat. doloſe ꝯuiuiū ꝑparauit. vbi temulentū cū ducētis militib⁹ ꝑſaꝝ exceauit. caput vo cyri amputari ac

q₃ in vtrē hūano ſanguine plenū ꝓijci iuſſit. nō muliebriter increpitās. Satiate inquit ſanguine quē ꝗ:

s Ac regnāte (ſciſt. dario. filio hiſtaſpis ð q̄. i. Eſdre. v. ⁊. vi.

t Qui memorato. ſ. cyro ſucceſſit. l₃ pſes fuerint intermedij. ſ. cābiſes. ſiue artarxerſes. ⁊ ermeides ⁊ frater ermeidis. quē ermeideis moiēs ſibi ſubſtituit. ſicut ſcribitur in hiſtorijs.

v At idē eſdras refert. i. Eſdr. iij. g. ⁊. iiij

x Qua rōne. i. q̄ cā.

y Deterrit⁹ pplus iſr̄l. vel deterrꝰ ſm aliā lrām vī ſpeditus fuit vī credebat non dū aduenifſe tp̄s reedificatiōis. vn̄ aggei. i. pplus iſte dic. Nō dū venit tp̄s domus dn̄i edificande.

z Propter qð in ſecūdo anno ⁊c. h̄ notat̄ euent⁹ ſiue actus miſſionis. Tangit ergo tp̄s miſſiōis cū d̄r. In ſcðo anno regni memorati darij filij hyſtaſpis. qui miſſus ſe₃ agge⁹ ꝓpha ⁊ a q̄. q: a dō ad quē. q: ad zorobabel ⁊c. Illud hr̄ ī principio aggei vbi d̄r. in anno ſcðo darij regis pſaꝝ in mēſe. vi. in die vna mēſis factū eſt ꝟbū dn̄i in manu aggei ꝓphe ad zorobabel filiū ſalathiel ducē iuda ⁊c. a Ut credāt. hic tangitur ad qd̄ ſit miſſus ⁊ ſunt duo. primū ē admonitō de credulitate ꝯpletiōis nūeri annoꝝ repatiōis irlm. ſcðm ē diſſuaſio imitatiōis ꝑpli nō credētis ibi. b Docētiam ꝗ addito. lr̄a plana ē c Uia āt q̄ ī textu. hic tāgit̄ materia ꝓphetie. c Reuerſionē ppli. hoc nō dicit. quia aliquid tāgatur de reuerſione popli. actuali. ſ₃ q: pplo reuerſo fiebat ꝓphetia ad edificatio₃ tēpli aggei. c. i. aſcēdite in mōtē. portate ligna ⁊ edificate domum ⁊ in fine eiuſdē capi. hr̄ de h̄ ⁊ ingreſſi ſunt ⁊ faciebāt op⁹ ī domo dn̄i. e Renouationē ciuitat̄. aggei. i. nūqd̄ tp̄s ē vt habitetis ī domib⁹ laq̄atis ⁊c. f Obſeruātiā ſacerdotalē. Agg. ij. Interroga ſacerdotes legē ⁊c. g Et interitū regnoꝝ. Agg. ij. Subuertā ſoliū regnoꝝ ⁊ ꝯterā fortitudinē regni gentiū. Explicit q̄liſcūq₃ expō iſti⁹ ꝓlogi

annoꝝ tp̄s reſtaurationis irlm̄ aduenifſe ᵇh̄ etiā addito ne incrudelitatē ppli vellēt imitari. de q̄ de⁹ ꝑ eum dixit. Pplſ h̄ dic. Nōdu₃ venit tp̄s vt edificet̄ dom⁹ dei ᶜUia āt q̄ textu h⁹ ꝓphetie ꝯtinent ᵉreuſionē ppli. edificationē tēpli ᶠrenouationē ciuitat̄ obſuātiam ſacerdotalē ᵍ⁊ interitū regnorū gētiū exteraꝝ ſignificāt

Explicit prologus.

Incipit argumentum.

Agge⁹ feſtiu⁹ ⁊ let⁹ q̄ ſemiauit ī lacrimiſ vt ī gaudio meteret. deſtructū tēplū reedificacat. deūq₃ pꝛe₃ īduc loquētē. Adhuc vnū modicū ē ⁊ ego ꝯmouebo celū ⁊ terrā mare ⁊ aridā ⁊ mouebo oēs gētes ⁊ vēiet deſideratus cunctis gentibus.

Explicit argumentū.

Incipit agge⁹ ꝓpha .I.

In āno ſcðo ᵃdarij regi ī menſe ſexto ᵃī die vna mēſis ᵇfactū eſt ꝟbū dn̄i ī mān aggei ꝓphe ᶜad zorobabel filiū ſalathiel ᵈducē iuda ᵉ⁊ ad ieſū filiū ioſedech ſacerdotē magnū dicēs ᶠHec ait dn̄s exercituū dicēs. ᵍPplus iſte dicit. Nondum venit temp⁹ domus domini edificande Et factum eſt verbum domini in manu aggei ꝓphete dicens. ʰNūquid tp̄us vobis eſt vt habitet̄ in domib⁹ laquearis. ⁊ domus iſta deſerta. Et nunc hec dicit dominus exercituū. ⁱPonite corda veſtra ſup

norabilis iudeis. vt₃. i. Eſdre. vi. ⁊ hoc maxime fuit vt dicit ioſephus. q: anteq̄ꝑmoueret̄ ad regnū ꝑſarū fecit votum ꝙ ſi ꝯtingeret eū ſic ꝑmoueri faceret tēplū irlm̄ edificari. ⁊ ibi vaſa deferri. Scðm vo ra. ſa. iſte dari⁹ fuit fili⁹ aſſueri regis ⁊ heſter regine. ⁊ ſic fuit fauorabilis iudeis rōne mr̄is ſue q̄ fuit iudea ⁊ iſtð ſcðo dictū vr̄ mihi ꝓbabilius ſic declaraui diffuſius ſup primū capitulū libri heſter. tū ſm vtrūq₃ dictū. Agge⁹ ꝓphetauit p⁹ reditū captiuitatis babylonice. q̄uis vterq₃ ſi tamē duo fuerūt regnauit poſt cyrum.

a In die vna menſis. i. p̄ma die illi⁹ mēſis. eo mō loquēdi q̄ d̄r. Geñ. i. Et factū ē veſpere ⁊ mane dies vnus. i. prim⁹. ſecundo ponit̄ nomē ꝓphete cum dicitur.

b Factū ē ꝟbū dn̄i in manu aggei. i. ꝑ ipſum aggeū tanq̄ ꝑ dei miniſtrū. Iſte em̄ eſt modus loquendi hebreic⁹. pōt etiā dici ꝙ in h̄ exprimit̄ donū ꝓphetie datū aggeo ꝑ ſilitudinē doni corꝑalis q̄ð ponit̄ in manu recipiētis. tertio ponit̄ q̄b⁹ ꝓphetauit cum dicitur.

c Ad zorobabel filiū ſalathiel. ⁊ ſic iſte zorobabel fuit nepos ioachim. Dat. i. quē euilmeradach leuauit dē carcere. ⁊ poſuit thronū eius ſup thronū regū q̄ erāt cu₃ eo in babylone. iiij. Reg. vlti.

d Ducem iuda. eo ꝙ erat de tribu iuda.

e Et ad ieſum filiū ioſe. ſacer. mag. iſti em̄ duo erāt principaliores ī pplo. ⁊ iō ꝓphetia aggei d̄r eis facta principaliter. ⁊ reliq̄ pplo ꝯſ̄r. f Hec dicit. hic ꝯſit incipit tractat⁹ Circa qð ſciēdū ꝙ pplſ rediēs ð babylone ſtati₃ fundauit tēplū in irlm. i. Eſdre. iij. ſ₃ ſtatim fuit īpeditꝰ a vicinis gētib⁹ ꝑpter qð dicebat nōdū aduenifſe tp̄us reedificādi tēplū. ſi em̄ placeret dn̄o ꝑ tūc illa edificatio tolleret īpedimēta. vt dicebat. ꝑpter qð fuit negligēs de illa edificatiōe vſq₃ ad tp̄s darij regis in q̄ agge⁹ ſpūſāc̄to illuſtrat⁹ rephēdit coꝝ negligētia exhortās ad tēplu₃ edificationem qð ꝯpletū fuit. vi. darij anno. i. Eſdre. vi. Scðm ioſephū vo anno eius. viij. q: fuerūt diligentes in opando. Hic igit̄ iſte tractat⁹ in duas ptes diuiditur q: primo arguit̄ pcedens negligentia. ſcðo confortatur ſequens diligentia capi. ſequenti. Prima in duas. q: primo ponitur argutiōis actus. ſecundo eius effectus ibi. Et audiuit. Circa primū d̄r. g Populus iſte dicit. Nondū venit tp̄us. hoc dicebant ꝑpter impedimenta ſuperueniētia a deo ꝑmiſſa. vt dictū eſt. ſ₃ h̄ non valebat. Deus em̄ aliq̄n ꝑmittit in ope ſibi placito impedimenta occurrere. vt maius meritū habeat̄ in maiori labore. ideo ſubdit̄. h Nunq̄d tempus vobis eſt. vt habitetis in domibus laquearis. i. vt faciatis edificia curioſa

Poſtilla Nicolai de lyra ſup aggeū ꝓphetā īcipit cum additiōib⁹ pauli ep̄i burgen. ⁊ replicis mathie dorinck. ordinis minorum.

Capitulum. I.

In anno ſcðo. Incipit ꝓphetia aggei q̄ diuiditur in duas ptes. ſ. in ꝓhemiū ⁊ tractatū q̄ incipit ibi. Hec dicit. In ꝓhemio vo ponit̄ prio hui⁹ ꝓphetie tp̄s cū d̄r. In anno ſcðo darij regis. Scðm Ioſephū. xi. libro antiq̄tatis iudaice iſte darius fuit filius hyſtaſpis. ⁊ fuit amicus zorobabel ⁊ fa

vias vr̄as. [l] Seminaſtis mł-
tū ⁊ intuliſtis parꝫ. Come-
diſtis ⁊ nō eſtis ſaciati. bi-
biſtis ⁊ n̄ eſtꝭ inebriati. Ope-
ruiſtis vos ⁊ nō eſtꝭ calefa-
cti. [a] Et q̄ mercedes cōgre-
gauit [b] miſit eas ī ſacculū
ptuſum. Hec dicit dn̄s ex-
ercituū. Ponite corda vr̄a
ſup vias vr̄as. [c] Aſcēdite ī
montē. portate ligna. ⁊ edi-
ficate domū ⁊ acceptabilis
m̄ erit. ⁊ glorificabor dic dn̄s.
Reſpexiſtis ad āpli⁹ ⁊ ecce
fcm̄ min⁹. Et intuliſtis ī do-
mū. ⁊ exufflaui illō. Quā
ob cām dic dn̄s exercituū.
Quia dom⁹ mea deſerta ē.
[d] ⁊ vos feſtinaſtꝭ vnuſqſqꝫ ī
domū ſuā. [e] Propter hͦ [f] ſup
vos ꝓhibiti ſūt celi. ne da-
rēt rorē. ⁊ terra ꝓhibita eſt
ne daret germē ſuū. Et vo-
caui ſiccitatē ſr̄ trā ⁊ ſr̄ mō-
tes ⁊ ſup triticū ⁊ ſup vinū
⁊ ſup oleū ⁊ q̄cūqꝫ ꝓfert hu-
mus. ⁊ ſup hoīes ⁊ ſup iu-
mēta [g] ⁊ ſup oēm laborē ma-
nuū. [h] Et audiuit zorobabel
fili⁹ ſalathiel ⁊ ieſus filius
ioſedech ſacerdos magn⁹
⁊ oēs reliq ꝑpli vocē dī ſui
⁊ vba aggei ꝓphe ſic miſit
eū dn̄s de⁹ eoꝝ ad eos. ⁊ ti-
muit oīs ꝑpls a facie dn̄i. [i]

Et dixit agge⁹ nūci⁹ dn̄i. de
nuncijs dn̄i ꝑplo dicens. [k]
Ego vobiſcū ſū dic dn̄s. [l] et
ſuſcitauit dn̄s ſpm̄ zoroba-
bel filij ſalathiel ducis iuda
⁊ ſpm̄ ieſu filij ioſedech ſa-
cerdotis magni ⁊ ſpm̄ reliq-
rū de oī ꝑploꝝ ingreſſi ſūt et
faciebāt op⁹ ī domo dn̄i ex-
ercituū dei ſui. .II.

In die viceſima ⁊
q̄rta mēſis [b] ī ſexto
mēſe ī āno ſcd̄o da-
rij regꝭ [c] ī ſeptīo mēſe viceſi-
ma ⁊ pria mēſis. factū ē v-
bum dn̄i ī manu aggei ꝓ-
phete dicēs. [d] Loq̄re ad zo-
robabel filiū ſalathiel du-
cē iuda. ⁊ ad ieſū filiū ioſe-
dech ſacerdotē magnū et
ad reliq̄s ꝑpli dicēs. [e] q̄s in
vob ē derelict⁹ q̄ vidit do-
mū iſtā [f] ī gl'a ſua pria. ⁊ q̄d
vos videtꝭ hāc nūc [g] Nūqd
nō ita ē q̄ſi nō ſit ī ocul' ve-
ſtris. [h] Et nūc ꝯfortare zo-
robabel dic dn̄s ⁊ ꝯfortare
ieſu fili ioſedech ſacerdos
magne. ⁊ ꝯfortare oīs po-
pul⁹ t̄re dic dn̄s exercituū
⁊ facite q̄m ego vobiſcū ſū
dic dn̄s exercituū. [i] Verbū
qd̄ pepigi vobiſcū [k] cū egre-
derem̄ ď t̄ra egypti ⁊ ſpūs
me⁹ erit ī medio vr̄m. [l] Nō-

i Et domus iſta deſerta. q.d. nō. qd̄ ꝓbat ꝑ effectum.
k Ponite corda vr̄a ſup vias vr̄as. i. cogitate de opibꝰ
ꝑ vr̄is neceſſitatibꝰ. ⁊ inuenietis defectū notabilē ꝓpter
opis tēpli negligentiā vt hꝫ. ij. io ſeqt. l Seminaſtis mł-
tū. ſ. reſpectu fructus inde ſequēns ita q̄ nō habuiſtis ci-
bū ad ſufficientiā nec
potū. nec operimētū
a Et q̄ merce. ꝯgre-
gauit vt inde lucraret.
b Miſit eas ī ſaccu-
lū ptuſum. i. puū. aut
nullū habuit inde lu-
crū ꝓpter negligentiā
edificādi dn̄i templum
iōꝯſir inducit ad hoc
edificiū dicens.
c Aſcēdite ī mōtē.
ſcꝫ libani vbi erant li-
gna huic edificio ap-
ta. cetera patēt in lr̄a
ex dictis vſqꝫ ibi.
d Et vos feſtinatis
vnuſq̄ſqꝫ in domum
ſuā. i. cū magna dili-
gentia intēditis vti-
litatibꝰ vr̄is. ⁊ q2 nō
valet talis diligentia
ſine dei ꝓuidētia. ideo
e Propter (ſubdit.
hoc. i. ꝓpter nimiā di-
ligentiā in operibus
vr̄is. ⁊ negligentiā in
f Super (diuinis.
vos ꝓ. ſūt celi ne. da.
ro. ſufficientē ad ter-
re fecūdationē ⁊ ꝑ cō-
ſequēs impedita ſt ter-
re naſcētia. ⁊ ꝑ ꝯñs ho-
mines ⁊ iumēta ſuffi-
ciens nutrimētū nō
hūtia. qd̄ requirit ad
multiplicationē hoīꝫ
⁊ iumentoꝝ. q2 ſemē
coꝝ ē de ſupfluo alimē-
ti. vtus eīn nutritiua
materiā miniſtrat ge-
neratiue. ij. de aīa.
g Et ſup oēm labo-
rem manuū. q2 hoīes
non pñt bn̄ laborare.
niſi habeāt ſufficiēs
nutrimentum.
h Et audiuit. hͦ ꝯſir
ponit argutiōis effe-
ctus. q2 ad vocē ꝓphe dux ꝑpli ⁊ ſacerdos magnus. ⁊ ꝯſir
tot⁹ ꝑpls ꝯceperūt volūtatē ⁊ ꝯſtantiā edificādi domum
dn̄i ⁊ ptꝫ lr̄a paucis exceptis q̄ diſcurrent. i Et dixit
agge⁹ nun. do. de nun. do. i. de nūero ꝓphaꝝ a deo miſſoꝝ
k Ego vobiſcū ſuꝫ dicit dn̄s. pat' vos auxiliari ī edifi-
catiōe tēpli. l Et ſuſci. do. ſpm̄. i. volūtatē ꝯſtantiā
ad edificandum.

Capitulum. II.

In die viceſima. Poſtq̄ reꝓhēſa ē ꝑpli negligētia
hic ꝯſir ꝯfortatꝰ eiꝰ ſequēs diligētia. ⁊ diuidit ī du-
as ptes. q2 pⁱo cōfortat de opis ꝑfectu. ſcd̄o de
ꝯſpi aduētu ibi. Nolite timere. Circa primū ponit pⁱmo
ꝯtinuatio reſpectu p̄dicti. ſcd̄o executio ꝓpoſiti ibi. In

a In die. xx. ⁊ quarta mē (ſeptimo. Circa primū dicit-
lis ⁊c. imediate eīn p̄miſerat ꝓpha. Et faciebāt op⁹ in do-
mo dn̄i exercituū dei ſui. ⁊ nō dixerat q̄ tpe inceperāt illō
op⁹. ideō hͦ manifeſtat q̄tū ad annū cū dr̄. In anno. ij. da-
rij. ⁊ q̄tū ad mēſam cū dr̄. b In. vi. mēſe. Et dicunt
aliq̄ q̄ iſte fuit menſ
ſeptēbris. q2 ſm eos
prim⁹ mēſis apd̄ he-
breos ē aprilis. ſꝫ oī
ſum fuit. Leui. vij. ⁊
Exo. xij. q̄ prim⁹ men-
ſis apd̄ heb. ē marti⁹
tū aliqñ ꝯcurrit cum
aprili to. q2 faciūt mē-
ſes ꝑ lunationes ⁊ ſm
hͦ iſte mēſis eſt augu-
ſtus. q̄ ē ſext⁹ a mar-
tio. ſꝫ q2 xxiij. diei au-
guſti iō ē tps in q̄ ſo-
lent edificia magna ī-
choari ſꝫ magis circa
principiū veris ⁊ ad-
huc min⁹ ē apta. xxiij
dies mēſis ſeptēbris
io alr̄ dōm q̄ ſꝫ mar-
ti⁹ ſit prim⁹ mēſis a-
pud hebreos. ſm ordi-
nem feſtoꝝ ꝑ āni cir-
culū. tū ſeptēber ē pri-
mus ſm ordinē nego-
cioꝝ q2 prim⁹ ſimplr
ſm eos. eo q̄ in ipſo
fuit creatus mūdus
ſic declaratū fuit diſ-
fuſi⁹. Leui. xij. ⁊ ſm hͦ
mēſis. vi. hͦ accipit fe-
bruari⁹ cui⁹. xxiiij. di-
es ē in principio veris
q2 eſt tertia dies ei⁹.
c In. vij. mēſe. hic
ꝯſir exequit ꝓpoſitum
Circa qd̄ pⁱo ponit
tps cū dr̄. In. vij. mē-
ſe. ſcd̄o ſubdit ꝯforta-
tio apantū cū dicit.
d Loq̄re ad zoroba-
bel ⁊c. dirigēdo pⁱo
ſermonē ad principa-
les. ⁊ ſcd̄o ad totū po-
e Quis ī vo (pulū.
bis eſt derelictus. ſ. in
vita. Qui vidit do-
mū iſtā. a ſalomone
edificatā nūc tamen
deſtructam. f In gl'a ſua prima. ſ. tpe ſedechie vi-
uebant eīn adhuc aliq̄ reuerſi de captiuitate babylonica
q̄ tpe ſedechie viderāt templū a ſalomone edificatū. an-
q̄ deſtrueret ꝑ nabuzardan. vt hꝫ. i. Eſdre. iij.

g Nunqd nō ita eſt q̄ſi nō ſit. q.d. ſic. q2 redeūtes ď ba-
bylone ſtatī inceperūt reedificare templū ſꝫ impediti ab
aduerſarijs modicum fecerūt vſqꝫ ad ſcd̄m darij annum.
ita q̄ illud q̄ſi nihil erat ꝯputandum.
h Et nūc ꝯfortare zorobabel ⁊c. q.d. ꝑficietis in opere
mea aſſiſtentia. i Verbū qd̄ pe. vobiſcū. i. cū p̄ribus
veſtris k Cū egre. de terra egypti. in ipis. quia tūc

lite timere. q2 hec dic dn̄s exercituū. Adhuc vnū mo dicū ē ⁊ ego cōmouebo celū ⁊ trā ⁊ mare ⁊ aridā. Et mouebo oēs gētes ⁊ vēiet deſiderat' cūctis gētib'. Et īplebo domū iſtā glā. dicit dn̄s exercituū. Meū ē argētū ⁊ meū ē aurū. dic dn̄s exercituū. Mag̃ erit glīa dom' iſti' nouiſſime. pl' q̄ prie. dic dn̄s exercituū. Et ī loco iſto dabo pacem. dic dn̄s exercituū. In viceſima ⁊ q̄rta noni mēſis ī āno ſcd'o darij regis factū ē vbū dn̄i ad aggeū pphā dicēs. Hec dic dn̄s exercituū. Interroga ſacerdotes legē dicēs. Si tulerit hō carnē ſctificatā ī ora veſti mēti ſui, ⁊ tetigerit d' ſūmitate ei' panē aut pulmētū. aut vinū aut oleū aut oēm cibū, nūqd ſctificabit. Rn̄dētes āt ſacerdotes dixerūt. Nō. Et dixit agge' Si tetigerit pollut' ī aīa ex oīb' his. nūqd cōtamiabit. ⁊ rn̄derūt ſacerdotes ⁊ dixerūt. Cōtamiabit. Et rn̄dit agge' ⁊ dixit. Sic pp̄ls iſte ⁊ ſic gēs iſta añ faciē meā dicit dn̄s. ⁊ ſic oē op' manuū eoꝝ ⁊ oīa q̄ obtulerīt ibi cōtamiata erūt. Et nūc pōite corda veſtra a die hac ⁊ ſupra añq̄ pōerēt lapis ſr̄ lapidē ī tēplo dn̄i. cū accederetis ad acuū vigiti modioꝝ

peꝛſiſtūt in gentib' ꝟtualiter ſeu originaliter. pmiſit eīn ꝑp̄o aſſiſtere. dū tn̄ ſeruiret ei fideliter vt; ī Exo. ⁊ Deu. in plurib' loc. l Noli timere. hic cōſir ponit pp̄li cōſolatio de aduētu xp̄i. ⁊ diuidit in duas ptes. q2 p̄io ponit cōſolatio pp̄li de xp̄i aduētu. ſcd'o d' mlt'plici terre fructu ibi. In viceſima. Circa primū dr.
m Adhuc vnū modicū ⁊c. i. tp̄us breue reſpectu p̄cedētis du
n Et (ratiōis mōi. ego cōmouebo celum. ⁊ illud fuit īpletū quā do ſtella noua ī natiuitate criſti apparuit
o Et terrā (Matt. q. ⁊ mare qd' fuit īpletū p victoriā romanoꝝ in oī terra ⁊ in inſulis
p Et mo. (maris. oēs gētes. ⁊ h' fuit impleta īminente criſti natiuitate. ꝓpter qd' ſūc exijt edictū a ceſare Auguſto vt deſcriberet vniuerſus orbis redact' ſub dn̄io romani imꝑatoris p pter qd' ibāt ſinglī ad ciuitatē ſuā. ⁊ tūc xp̄s fuit nat' Luc. q. ideo
q Et ve. de (ſubdit. ſide. cum. gen. i. xp̄s p ſalute oīm gētiū īnitēdus.
r Et imple. do. glo. iſtā. q2 in tēplo ꝑ zorobabel reedificato xp̄s fuit a mr̄e oblat' ⁊ ibi pluries p̄dicauit. ⁊ mlt'a miracula fecit. Et q'b' dom' illa fuit ſūme glificata. Et huic dicto concordat expoſitio rabbi Aāq̄ba de q̄ dr in libro ſabedrin q̄ apud hebreos autēticus ē q̄ ſic exponebat paſſum iſtū. Adhuc vnū modicū ē. i. regni vētura iſrl' poſt deſtructionē p̄rie dom' ⁊ p' illud regnū. Cōmouebo celū ⁊ terrā. ⁊ mouebo oēs gētes et veniet meſſias. q2 p' paucos reges de genere machabeoꝝ xp̄s venit tp̄e herodis. oīb' terris ſub dn̄io romani ipatoris redactis. Johēs eīn hircan' ſymonis machabei filius ipoſuit ſibi dyadema regū. ⁊ durauit illō regnū vſq̄ ad herodē. q̄ fuit alienigena, put diffuſe declarat ī ſcolaſtica hiſto.
s Meū ē argē. ⁊ meū ē aur. q. d. vobis pūidebo de expēſis p edificio dom' mee.
t Magna erit glā dom' iſti' nouiſſime quā incepiſtis reedificare.
v Plus q̄ prie. p ſalomonē edificate. iſta vo glā maior nō pōt intelligi de edificijs nec de ornamētis ſeu diuitijs. iſta eīn modica fuerūt in ſcd'a domo reſpcū prime. archa eīn teſtamēti de q̄ ſūme glīabant iudei fuit ī p̄ia ⁊ nō in ſcd'a. ſm catholicos ⁊ hebreos. ⁊ iō in nullo pōt dici glā dom' ſcd'e maior glā dom' prime niſi ex p̄ntia xp̄i vt p̄dictū ē. q̄ ē ſctūſſanctoꝝ Dan. ix.
x Et in loco iſto dabo pacē. vn̄ nato xp̄o angeli cātauerūt Glīa in altiſſimis deo ⁊ in terra pax ⁊c. Lu. q. Rn̄dēt tn̄ aliq̄ hebrei ad h' q̄ iſta maior glā intelligit de annis. q2 iſta ſcd'a durauit. ccccxx. p̄ia vo. cccc. ſ; h' nō valet. q2 ſi cōputant anni p tp̄a regū ab anno in q̄ ſalomō cōſumauit tēplū vſq̄ ad deſtructionē ei' p nabuſardā īueniūtur anni. ccccxxxi. et ſic p̄ia dom' p'us durauit q̄ ſcd'a duob' annis. Deductionē aūt hui' omitto. ꝓpter plixitatē. ⁊ q2 pōt faciliter videri diſcurrēdo p terciū ⁊ q̄rtū regū. q̄ tn̄ ad annos in

ter medios regū iuda. Preterea dato q̄ ſcd'a domus durâſſet plus q̄ prima p decē annos vt iſti dicūt. iſta tamē gloria q̄ſi nulla eſſet reputāda. maxime q2 p plures ānos iſta domus fuit viliſicata tp̄e antiochi q̄ poſuit ibi abominandū idolū. vt h'r. i. Mach. Et iō alij exponūt de tēplo p regē meſſiā edificādo quē iudei expectant venturꝫ ſ; patet falſū p h' qd' hic dicit. Et implebo domum iſtā glā. Ex q̄ ptʒ q̄ ppheta loq̄bat de domo que edificabat et quā digito oſidebat. Itē p h' qd' ſubditur. Iſti' dom' nouiſſie. Ex q̄ ptʒ q̄ nō ē alia tertia dom' materialis expectāda. Ex hoc manifeſte oſidit p̄mus aduēt' xp̄i cōplet'. q̄ pphetat h' vētu rus domo illa ſtante. ⁊ eū ſua p̄ntia glificaturus. Ipa aūt deſtructa fuit p romāos iā diu ē ſcʒ anno. xlij. p' paſſionem chriſti.
y In viceſima. hic cōſir ponit pp̄li conſolatio de multiplicatione fructuū terre. Et diuidit in duas ptes. q2 primo oſidit multiplicatōem fructuū. ſcd'o redit ad deñūciandū xp̄i aduētū ibi. Et factū ē. Prima in duas q2 primo quedā parabola ponit. ſcd'o ad ꝓpoſitū applicat ibi. Et rn̄dit. Circa primum ponit primo tempus determinatū cum dr. In viceſima ⁊ quarta ⁊c. ſcd'o ſubditur pabola p modū interrogationis cum dicitur.
z Interroga ſacerdotes l. gē quia ex officio tenentur ſcire eam.
a Si tu. hō car. ſanctificatam. ⁊ ptʒ lrā. ⁊ ſubdit rn̄ſio. Dixerūt nō. ⁊ ſubdit ſcd'a queſtio de oppoſito cū dicit.
b Si teti. pollu. in aīa. i. qui incurrit pollutionem ex tactu mortui vel aliud hm̄oi. ⁊ ſubdit reſponſio.
c Cōtaminabitur. Rō vero quare pannus ex tactu carnis ſanctificate ſanctificatus p tactum ſuum non ſanctificat aliud ad cibum vel potum ptinens. ⁊ tamen homo pollutus ex tactu rei immūde polluit illud pōt cauſa duplex aſſignari. Vna eſt q2 facilius eſt deſtruere q̄ cōſtruere. ita facilius eſt polluere q̄ ſanctificare. Alia. q2 homo eſt magis ſuſceptiuus ſanctificationis ⁊ pollutionis q̄ res inanimata. que non eſt ſuſceptiua viciꝫ ⁊ ꝟtutꝫ ſicut homo. ꝓpter qd' homo pollutus modo p̄dicto magis polluit aliud tactu ſuo q̄ pannus ſanctificatus aliū ſanctificet.
d Et rn̄dit. Hic applicatur ad ꝓpoſitū cū dicitur.
e Sic populus iſte. qui eſt ꝟtutis ⁊ viciꝫ ſuſceptiuus.
f Ante faciem meam. pollutus reputatur vſq̄ quo tēplum edificetur.
g Et oīa que obtulerit mihi. extra locum templi.
h Cōtaminata erūt qd' ſtatim declarat p effectū cum dicit. Et nunc ponite corda veſtra ⁊c. i. diligenter conſiderate tempus precedens inchoationem edificationis templi.
k Cum accederetis ad acerum. ſcilicet ſecetum.
l Viginti modiorum. id eſt que ſin;

humanā ąm eſtimationem deberent facere .xx. modios. et faciebāt tm̄ .x. ⁊ ita de vino in torculari. m Percuſſi vos vēto vrēte ⁊c. i. immiſi peſtilētias ꝑ magna ꝑte vaſtantes vel impedientes terrenaſcētia. ⁊ iſte ſunt diuine ire ꝯ ꝑplm ſigna. n Ponite corda vr̄a ⁊c. ⁊ ſubditur

Ex die q̄ fundamenta iactata ſunt tēpli dn̄i Circa qđ ſciēdū q̄ redeūtes de babylone ſtatim fundauerūt tēplū vt .s. dictū ē. ſꝫ ꝓpter impedientes opus fuit intermiſſuꝫ vſqꝫ ad ſcdm darij annuꝫ. Et iō cū dr̄ hic. A die q̄ fundamēta iactata ſūt tēpli dn̄i nō ē intelligendū de fundamētis interioribꝫ ⁊ p̄imis q̄ iā añ facta fuerāt. ſed dicunt̄ hic fundamēta illa q. s. ꝑtꝰ edificata p̄io poſita fuerūt q̄ reſpectū ſupiorꝫ ꝑtiū hebāt rōem fundamenti. o Ponite corda veſtra ex die iſta et ſupra. i. attēdite diligēter mutatōnē terrenaſcentium. p Nūquid iā ſemē in germie eſt. ita q̄ nō poſt videri ſequēs fertilitas vel ſterilitas. ⁊ idē de fructu arborꝫ. q Ex die iſta. i. a die reſumptiōis edificij tēpli operando in templi muro. qđ fuit mēſe .ix. tn̄ antea .xxiiij. die mēſis .vi. operari cepant materiā ꝑparando. vt dictū ē in ꝑin. huiꝰ capitli. r Bn̄dicā. i. multiplicabo fructꝰ terre. q. d. h̄ erit vobis ſignū manifeſtū acceptatiōis mee. s Et factū ē. hic vltimo redit ꝓpħe ad denūciandū xp̄i aduētū qđ e. at pricipale ꝓpoſitū. q̄ ſic dicta. ſa. vniuerſi ꝓphe nō ſūt locuti niſi ad dies meſſie. qđ eſt intelligendū de principali intentione. ſicut pleniꝰ fuit dictū in principio Eſa. ⁊ Hiere. Primo igit̄ ponit̄ tp̄s huiꝰ reuelatiōis cū dicit̄. s In viceſima ⁊ q̄rta menſis. Scđo explicat̄ reuelatō cum dr̄. t Loq̄re ad zorobabel. q̄ de ipo erat xp̄s naſciturus fm̄ carnē. v Ego mouebo celū ꝑit. ⁊ terrā exponat̄ ſicut ſupra. x Et ſubuertā ſoliū regnorꝫ. ſub ijciēdo regno romanorꝫ. ⁊ q̄ tūc venit xp̄s vt .s. dictū eſt iō ſubdit̄. y In die illo. i. tpe grē qđ dr̄ dies. Ad Ro. xiij. ca. Nox p̄ceſſit dies aūt appropinquit. Aſſumā te zorobabel. Ra. ſa. exponit hoc ad lr̄am de ipo zorobabel Et cū ſubdit̄. Et ponā te q̄ſi ſignaculū. h̄ dr̄ fm̄ ipm̄ ꝯ illđ qđ de iechonia auo ipius dr̄. Hiere. xxij. Viuo ego dicit dn̄s q̄ ſi fuerit iechonias filius ioachim regis iuda q̄ſi annulus in manu dextera mea. inde euellā. Hic aūt accipit̄ ſignaculū ꝑ anulo. q̄ antiq̄tꝰ ſignabant̄ lr̄a principū anulis ſuis. vt h̄r Heſter. viij. Eſt igit̄ ſenſus fm̄ ra. ſal. q̄ ſicut Iheconias fuit a deo repulſus ꝓpter eius maliciam. Sic zorobabel nepos eius a deo acceptus ꝓpter ſuā iuſticiā Quia te elegi ſcꝫ ad opus reedificatiōis tēpli. Sꝫ hec expoſitio nō videt̄ ꝯueniēs. q̄ illud qđ p̄mittit̄. Ecce ego mouebo celū ꝑiter ⁊ terrā ⁊c. ab oībꝫ doctoribꝫ latinis ⁊ hebraicis exponit̄ de mutatiōe regnorꝫ longe poſt tempꝰ zorobabel. vſ ꝯ tp̄e Ra. ſa. exponit hoc de terminatiōe regni grecorꝫ. qđ ꝑ longū tp̄s fuit poſt tp̄s zorobabel. ⁊ ideo qđ imediate ſubdit̄. In die illo dicit dn̄s exercituū aſſumā te zoro. non videtur conuenienter exponi de ipo in pſona ꝓpria. ſed de xp̄o. vt dictū eſt. qui deſignat̄ hoc nomie zorobabel. eo q̄ deſcēdit ab eo fm̄ carnem. ⁊ in eo fuit figuratus ſicut hiere. xxx. noīatur dauid vbi dr̄. Seruient dn̄o deo ſuo ⁊ dauid regi ſuo. ⁊ ſilr̄ Oſee .iij. Reuertētur filij iſrl̄ ⁊ querent dominū deum ſuū ⁊ dauid regē ſuū. ſicut ibidem plenius fuit declaratū. Dicit ergo. a Aſſumā te zorobabel. q̄ humana natura xp̄i aſſumpta fuit a verbo diuino in vnitate perſone. b Filij ſalathiel. xp̄s eñ fm̄ carnem dicit̄ filius ſalathiel. ſicut ⁊ dauid ⁊ aliorꝫ in genealogia chriſti poſitorum. c Serue meꝰ (rorꝫ. fm̄ humanam naturam in qua minor eſt. d Et ponā (patre. te quaſi ſignaculū. i. ſignū federis inter deum ⁊ genus humanū ꝓpter qđ ſanctus Symeon dixit de eo Luc. ij. Ecce poſitus eſt hic in ruinam ⁊ reſurrectionem multorū in iſrl̄. ⁊ in ſignū cui cōtradicet̄ ſcꝫ a ſacerdotibꝫ ⁊ ſcribis. e Quia te elegi ad opus redemptionis humane. Dicit dominus exercituum qui eſt ipa veritas ⁊ viuit et regnat in ſecula ſeculorum Amen.

⁊ fierēt decē ⁊ intraretꝫ ad torcular vt exprimeretꝫ quīq̄ginta lagenas ⁊ fiebāt viginti. Percuſſi vos vento vrēte ⁊ aurugie et grandie oīa opa manuū vrarꝫ. ⁊ nō fuit i vob q̄ reuerteret̄ ad me dic dn̄s. Ponite corda veſtra ex die iſta ⁊ i futurū a die viceſia ⁊ q̄rta noni mēſis. a die q̄ fundamenta iacta ſūt tēpli dn̄i ponite i cor vr̄m. Nū qđ iā ſemē in germie ē. ⁊ adhuc vinea et ficꝰ ⁊ malogr̄natū et lignuꝫ oliue non floruit. Ex die iſta bn̄dicā. Et factū ē verbum dn̄i ſcđo ad aggeū i viceſima ⁊ q̄rta menſis dicens. Loq̄re ad zorobabel ducē iuda dicēs. Ego mouebo celū ꝑit ⁊ terrā. ⁊ ſubuertā ſoliū regnorꝫ ⁊ ꝯterā fortitudinē regni gentium Et ſubūtā q̄drigā ⁊ aſcenſorē eius. et deſcēdent equi ⁊ aſcenſores eorꝫ. viri gladio fratris ſui. In die illo dicit dominus exercituū. aſſumā te zorobabel filiꝰ ſalathiel. ſerue meus dicit dn̄s. ⁊ ponam te quaſi ſignaculum. quia te elegi dicit dominus exercituum.

Explicit Aggeus ꝓpħa

In cap. ij. Aggei vbi dr̄ in poſtilla. Ideo aliter dōm q̄ licet martius ſit primus menſis. Additio.

Apud hebreos non ſolū eſt vnū principiū anni ſꝫ plura. Primus eñ menſis fm̄ ordinem feſtorꝫ ē menſis nouarū fruguꝫ qđ ſemp eſt circa equinoctium vernale in quo tempe exiuerūt de egypto. Alius menſis primus eſt fm̄ ꝯputatiōem iubilei ⁊ eſt menſis ſeptimus a p̄dicto primo menſe. ⁊ iſte cōueniēter ē circa equinoctiū autūnale. Rō autem diuerſitatis horꝫ principiorū declarat̄ .s. in additione ſup Exo. ca. xij.

In eodem cap. vbi dicitur in poſtilla. Et ego mouebo celum. Additio.

Quod dr̄ hic. Mouebo celum ⁊ terram ⁊c. poteſt etiam intelligi de terremotu magno qui fm̄ Joſephum tempe herodis ſub quo natus eſt dominus contigit. et quia cum terra mouetur totum mundū eſtimant hoīes moueri. iō dicit. Mouebo celum ⁊c.

In eodem cap. vbi dicitur in poſtilla. Meum eſt argentum ⁊ meum eſt aurum. Addjtio.

Et h̄ q̄ dr̄. Meū ē argētū ⁊c. intelligit̄ q̄ maioritas glē ſcđi tēpli nō ē accipiēda fm̄ diuitias tpales. ſꝫ q̄ p̄dixerat imediate. Implebo domū iſtā glīa. ne forte aliq̄s intelligeret eſſe dictū de glīa diuitiarꝫ. iō ſubdit. Meū eſt argentū ⁊ meū eſt aurū ⁊c. eo modo q̄ pſ. dixit. Non in ſacrificijs tuis arguā te ⁊c. Mee eñ ſunt omnes beſtie ſiluarū ⁊c. q. d. nō eſt intelligēda hec gloria de multitudine diuitiarū. q̄ talem glām nō reputo nec requiro. q̄ meum eſt argentum.

In eodem ca. vbi dr̄ in poſtil. Alia. q̄ hō eſt magꝰ ſuſceptiuus ſanctificationis ⁊ pollutionis. Additio.